

Nr 169.

Av herr **Ström, Fredrik**, om anslag till undervisning i svenska läroanstalter om nordisk samhörighet m. m.

De fruktansvärda olyckor, som nu övergå även de nordiska folken, bero till en väsentlig del därpå, att de nordiska folken icke mäktat samla sig till en enhet i utrikespolitiska frågor med ett gemensamt starkt försvar och en enhetlig handelspolitik. Trots gemensam religion och kultur, samma demokratiska statskick, gemensamma intressen, i huvudsak inbördes frändskap och i mycket gemensam historia ha de fem nordiska folken, trots alla kongresser och festtal, icke mäktat sluta sig samman till gemensamt försvar av sin frihet, sin kultur och sitt liv. Ehuru farorna varit stora att olyckorna skulle komma över dem, ha folken och deras statsmän icke förmått ena sig eller ens överallt förbereda ett effektivt försvar mot främmande hot. Här i äro vi alla mer eller mindre medskyldiga; anklagelser mot varandra äro därför icke på sin plats. Det är först sedan fyra av Nordens stater drabbats av kriget och den femte i brödrakretsen är i ovisshet om sitt öde, som de nordiska folken börjat tänka över sina misstag och draga lärdomar av vad som inträffat. I nuets läge kan ingen nordisk man eller kvinna undgå att tänka över framtiden. Och alla som tänka över framtiden och Nordens öde efter krigets slut, måste säga sig, att ett sådant läge som det, vari det nu pågående kriget överraskade Nordens länder, får icke än en gång förefinnas. Nordens utrikespolitiska och försvarspolitiska enhet måste skapas genom de nordiska folkens fria, på insikt, lärdomar och offervilja grundade sammanhållning. Det första villkoret för en dylik nordisk enhet är en nordisk anda av sammanhållning och offervilja, ett starkt nordiskt försvar av högsta klass och en medveten vilja att med alla vapen gemensamt försvara Nordens frihet mot en angripare.

Det kan synas vara orimligt att nu orda om dessa ting. Man vet ju icke hur kriget slutar, man vet icke hurudan freden blir, man vet icke hur framtiden gestaltar sig för Norden. Men faran är att man inbillar sig nu som 1918, att när kriget är slut, står den eviga freden för dörren med avrustning och absolut trygghet för nordisk frihet, kultur och demokrati. I varje fall kan den faran ligga nära, att man alltjämt underskattar den nordiska sammanslutningens betydelse, att man börjar hemfalla åt samma bekväma, illusionistiska och orealistiska men retoriskt glansfulla betraktelsesätt som det som i decennier före kriget präglat de nordiska folkens politik och som slutligen ledde fram till de nordiska staternas nuvarande sorgliga öde och stora fara.

Skall Nordens nuvarande olycka för framtiden undgås, måste en helt ny

nordisk mentalitet, ett helt nytt betraktelsesätt växa fram och detta ej minst i Sverige. Det är på oss först och främst det kommer att bero, om ett nytt, fritt, starkt och sammanslutet Norden skall växa fram efter kriget. Man kan icke vänta med att göra vårt folk bekant med dessa nödvändigheter tills kriget är slut. Finnes icke då en klar och fast insikt hos statsmän och djupa led i Nordens länder, enkannerligen i Sverige, om vad framtiden åter en gång *kan* bära i sitt sköte och om vad Nordens och vårt eget sanna väl kräver, så kunna vi lätt åter falla tillbaka i den svaghetens och självskhetens politik, som i långa tider dolde sig bakom de vackra och varma ordens rökridåer. Det är i framtiden icke ord utan handling som skall rädda Norden. Och detta är en plikt att klart och utan ängslan ge till känna och låta de nordiska folken fästa i sina hjärtan och genom sitt förnuft anamma.

Till en början måste vi skapa detta nya nordiska tänkesätt, denna nordiska vilja. Vad kan riksdagen göra däråt? Riksdagen kan genom sitt exempel hjälpa till att bana väg för denna kommande gemensamma nordiska frihets- och försvarspolitik genom att för sin del anslå en viss summa till skolöverstyrelsen, att av den användas till understödjande av föreläsningar i nordiska samhörighetsämnen vid universitet och högskolor, folkhögskolor och andra läroanstalter. Det är från skolorna och lärosätena, från lärarna och den studerande ungdomen den nya nordiska samförståndslinjen måste utgå och därifrån genomtränga vårt folks djupa led.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte för sin del besluta
att för undervisning i svenska läroanstalter om nordisk samhörighet och om fast samverkan i kommande tider för Nordens gemensamma frihet anslå för budgetåret 1942/43 en summa av 50 000 kronor att genom skolöverstyrelsens försorg på lämpligt sätt handhavas och fördelas.

Stockholm den 24 januari 1942.

Fredrik Ström.